

Fecr Yayınları: 573

İSLAM CEZA HUKUKU

Prof. Dr. Yaşar YİĞİT

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA • Tel: (0312) 395 85 71
(Sertifika No: 47479)

1. Baskı: Ekim 2022

ISBN: 978-625-8304-19-0

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

İSLAM CEZA HUKUKU

Prof. Dr. Yaşar YİĞİT

ANKARA 2022

Prof. Dr. Yaşar YİĞİT

Samsun İli Çarşamba İlçesinde doğdu. Orta ve lise öğrenimini Çarşamba İmam Hatip Lisesinde tamamladı. 1990 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. 1989 yılında Diyanet İşleri Başkanlığında İmam-Hatip olarak göreve başladı. 1990-1993 yılları arasında Diyanet İşleri Başkanlığı Haseki Eğitim Merkezi ihtisas kursunu başarı ile bitirdi. 1993 yılında “İslâm Ceza Hukukunda Cezaların Şahsiliği Prensibi” konulu teziyle Yüksek Lisansını tamamladı. 1998 yılında Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Hukuku Anabilim Dalında “İslâm Ceza Hukukunda Cezaların Yürürlüğü” konulu teziyle Doktorasını tamamladı. 2001-2008 yılları arasında Din İşleri Yüksek Kurulunda Uzman olarak görev yaptı. 2007-2008 yılları arasında Stockholm Büyükelçiliği Din Hizmetleri Müşavirliğini 9 ay süreyle yürüttü. 2008 yılında Din İşleri Yüksek Kurulu Üyeliğine atandı. 14.01.2011 tarihinde Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne atanan Yiğit, bu görevini 26.12.2017 tarihine kadar sürdürdü. 26.12.2018 tarihinde Başbakanlık Müşavirliği görevine atanan Yiğit, Başbakanlığın ilgasıyla 19. 09. 2018 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığına Müşavir olarak atandı. 16.09.2014 tarihinde Doçent, 21.10.2021 tarihinde Profesör oldu. 15.09.2020 tarihinde Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesine öğretim üyesi olarak atanan Yiğit, halen bu görevine devam etmektedir.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ-----	13
GİRİŞ: İSLAM CEZA HUKUKU HAKKINDA GENEL BİLGİLER-----	15
I. İSLAM CEZA HUKUKU-----	15
A) Tanımı ve Hukuk Sistematiği İçindeki Yeri-----	15
B) Kaynakları-----	16
1. Kitap-----	17
2. Sünnet-----	18
3. İcmâ-----	19
4. Kıyas-----	20

BİRİNCİ BÖLÜM

SUÇ VE CEZALARA İLİŞKİN GENEL HÜKÜMLER-----	23
1. Suç ve Ceza Kavramları-----	25
1.1. Suç Kavramı-----	25
1.1.1. Tanımı-----	25
1.1.2. Suçun Genel Unsurları-----	25
a) Kanuni Unsur-----	26
b) Maddi Unsur-----	28
c) Manevi Unsur-----	30
d) Hukuka Aykırılık Unsuru-----	33
1.1.3. Suçların Kısımları-----	33
a) Had Suçları-----	34
b) Öldürme ve Yaralama/Cinayet Suçları-----	34
c) Ta'zir Suçları-----	35
1.2. Ceza Kavramı-----	36
1.2.1. Tanımı-----	36
1.2.2. Cezaların Çeşitleri-----	36
1.2.3. Cezalara Ait Genel Prensipler-----	38
a) Kanunilik Prensibi-----	38
b) Şahsilik Prensibi-----	39
c) Genellik Prensibi-----	40
1.2.4. Cezaların Gayeleri-----	40
2. Cezalar-----	42
2.1. Had Cezaları-----	42
2.1.1. Zina Suçu ve Cezası-----	42
a) Tanımı-----	42
b) Unsurları-----	43

c) Zina Suçunun Cezası	46
aa) Recm Cezası	48
bb) Celde ve Sürgün Cezası	54
2.1.2. Kazf/Zina İsnadı Suçu ve Cezası	56
a) Tanımı	56
b) Dayandığı Deliller	56
c) Unsurları	57
d) Kazf Suçunun Cezası	61
2.1.3. Hırsızlık Suçu ve Cezası/Hadd-i Sirkat	62
a) Tanımı	62
b) Dayandığı Deliller	63
c) Unsurları	64
d) Hırsızlık Suçunun Cezası	67
2.1.4. Yol Kesme Suçu ve Cezası/Hırâbe	69
a) Tanımı ve Kapsamı	69
b) Dayandığı Deliller	70
c) Unsurları	71
d) Yol Kesme Suçunun Cezası	72
2.1.5. İçki İçme Suçu ve Cezası/Hadd-i Şürb	75
a) Kapsamı ve Dayandığı Deliller	75
b) Unsurları	77
c) İçki İçme Suçunun Cezası	78
2.1.6. Dinden Dönme/İrtidâd Suçu ve Cezası	80
a) Tanımı ve Kapsamı	80
b) Dayandığı Deliller	80
c) Unsurları	81
d) Dinden Dönme Suçunun Cezası	83
e) Değerlendirme	85
2.1.7. Bağy Suçu ve Cezası	89
a) Tanım ve Kapsamı	89
b) Dayandığı Deliller	89
c) Unsurları	90
d) Bağy Suçunun Cezası	92
2.2. Öldürme ve Yaralama/Cinayet Cezaları	93
2.2.1. Kısas	94
a) Tanımı ve Kapsamı	94
b) Dayandığı Deliller	94
c) Kısas Cezası Gerektiren Suçlar	95
aa) Öldürme Suçu Karşılığında Uygulanan Kısas	96
1) Kâtilde bulunması gerekli şartlar	96
2) Maktûl/Öldürülende bulunması gerekli şartlar	98

3) Öldürme fiilinde bulunması gerekli şartlar -----	100
4) Maktûlün velisinde bulunması gerekli şartlar -----	101
bb) Müessir Fiillerde Kıyas-----	101
2.2.2. Diyet -----	103
a) Tanımı ve Kapsamı-----	103
b) Dayandığı Deliller-----	104
c) Diyet Gerektiren Suçlar -----	105
aa) Öldürme Suçunda Diyet-----	105
bb) Müessir Fiillerde Diyet -----	105
d) Diyet Miktarları Ve Miktarlardaki Farklılıklar -----	106
e) Diyet Sorumlusu ve Ödeme Şekli-----	107
2.2.3. Kefâret Cezaları-----	108
2.3. Ta'zir Cezaları -----	111
2.3.1. Tanımı ve Kapsamı -----	111
2.3.2. Dayandığı Deliller-----	112
2.3.3. Ta'zir Cezalarının Kısımları -----	113
a) Ölüm Cezası-----	113
b) Hapis Cezası -----	114
c) Malî Ceza -----	115
3. Ceza Hukuku Hükümlerini Yürütmeye Yetkili Mercii-----	116
3.1. Devletin Varlığı -----	116
3.1.1. Genel Olarak Devlet Kavramı-----	116
3.1.2. İslam'da Devlet Kavramı-----	117
3.1.3. Ceza Hukuku Hükümlerini Uygulamada Devletin Fonksiyonu-----	119
a) Had Cezaları -----	119
b) Öldürme ve Yaralama/Cinayet Cezaları -----	121
c) Ta'zir Cezaları-----	122
3.2. Yetkili Merciiin Harekete Geçmesi -----	123
3.2.1. Dâva-----	123
3.2.2. Dâva Hakkı -----	124

İKİNCİ BÖLÜM

YÜRÜRLÜK ALANI AÇISINDAN CEZA HUKUKU HÜKÜMLERİ -----	127
1. Zaman İtibarıyla Ceza Hukuku Hükümlerinin Yürürlüğü-----	129
1.1. Ceza Hukuku Hükümlerinin Ma Kable Teşmil Edilememesi İlkesi -----	129
1.1.1. Kavram ve Kapsamı-----	129
1.1.2. İlkenin Tarihi Gelişimi-----	130
1.1.3. İlkenin Dayandığı Deliller ve Uygulama Örnekleri-----	130
1.1.4. Özel Durumlar -----	132
1.2. Zamanaşımı Ve Ceza Hukuku Hükümlerinin Yürürlüğü-----	133
1.2.1. Kavram ve Kapsamı-----	133

1.2.2. Zamanaşımının Cezalara Etkisi-----	135
a) Dâva Zamanaşımı-----	135
b) Ceza Zamanaşımı-----	138
2. Ülke İtibarıyla Ceza Hukuku Hükümlerinin Yürürlüğü-----	140
2.1 Ceza Hukuku Hükümlerinin Yürürlük Sahası İle İlgili Sistemler-----	141
2.1.1. Günümüz Ceza Hukuku Açısından Sistemler-----	141
a) Mülkîlik/Ülkesellik Sistemi-----	141
b) Şahsîlik/Kişisellik Sistemi-----	142
c) Karma/Muhtelit Sistem-----	142
d) Evrensellik/Genellik Sistemi-----	143
2.1.2. İslam Ceza Hukuku Açısından Sistemler-----	143
a) Mülkîlik/Ülkesellik Sistemi-----	143
b) Şahsîlik Sistemi-----	146
2.2. Ülke Kavramı ve Kapsamı-----	149
2.2.1. Genel Olarak Ülke Kavramı-----	149
2.2.2. Dârüislâm ve Dârülharp Kavramları-----	150
a) Genel Olarak Kavramlar ve Ortaya Çıkış Süreçleri-----	150
b) Dârüislâm Kavramı-----	152
aa) Tanımı ve Kapsamı-----	152
bb) Dârüislâmın Dârülharbe Dönüşmesi-----	152
cc) Dârüislâmın Dârülharbe Dönüşmesinin Hukuki Sonuçları-----	154
c) Dârülharp Kavramı-----	155
aa) Tanımı ve Kapsamı-----	155
bb) Dârülharbin Dârüislâma Dönüşmesi-----	156
2.2.3. Ülke Ayrımı ile İlgili Diğer Kavramlar ve Hukuki Statüleri-----	156
a) Dârüladl Kavramı ve Hukuki Statüsü-----	156
b) Dârülbağy Kavramı ve Hukuki Statüsü-----	157
c) Dârüssulh Kavramı ve Hukuki Statüsü-----	158
2.3. Vatandaşlık Kavramı ve Kapsamı-----	159
2.3.1. Müslüman-----	160
2.3.2. Zimmî/Gayrimüslim Vatandaş-----	160
a) Tanımı ve Kapsamı-----	160
b) Zimmet Akdi ve Hukuki Niteliği-----	162
c) Zimmîlik Statüsüne Girme Yolları-----	164
d) Zimmîlerin Hak ve Yükümlülükleri-----	165
2.3.3. Müste'men/Vizeli Yabancı-----	168
a) Kavram ve Kapsamı-----	168
b) Eman Akdi ve Hukuki Niteliği-----	169
c) Müste'menlerin Hak ve Yükümlülükleri-----	171
2.3.4. Harbî/Vizesiz Yabancı-----	171
2.4. Ülke ve Vatandaşlık Ayrımının Ceza Hukuku Açısından Sonuçları-----	172

2.4.1. Dârülişlâmda İşlenen Suçlar -----	172
a) Şahıslara Karşı İşlenen Suçlar -----	172
aa) Adam Öldürme Suçu -----	173
bb) Müessir Fiiller -----	178
b) Devletin Güvenliğine Karşı İşlenen Suçlar -----	179
aa) Bağy Suçu -----	179
bb) Yol Kesme Suçu -----	180
cc) Casusluk Suçu -----	182
1) Müslümanın casusluk suçu işlemesi -----	185
2) Zimmînin casusluk suçu işlemesi -----	187
3) Müste'menin casusluk suçu işlemesi -----	188
4) Harbînin casusluk suçu işlemesi -----	188
c) Kamu Düzeni ve Aileye Karşı İşlenen Suçlar -----	188
aa) Zina Suçu -----	188
bb) Kazf/Zina İsnadı Suçu -----	190
cc) İçki İçme Suçu -----	191
d) Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar -----	192
2.4.2. Dârülharpte İşlenen Suçlar -----	193
a) Dârülharpte İşlenen Suçlara Ceza Uygulanması -----	193
b) Cezaların Dârülharpte İnfaz Edilmesi -----	196
2.4.3. Ulaşım Vasıtalarında İşlenen Suçlar -----	197
a) Gemilerde İşlenen Suçlar -----	197
b) Uçaklarda İşlenen Suçlar -----	198
c) Diğer Vasıtalarda İşlenen Suçlar -----	198
2.5. Suçluların İadesi -----	199
2.5.1. Kavram ve Kapsamı -----	199
2.5.2. Suçlunun İslam Ülkesine İadesi -----	200
2.5.3. Suçlunun İslam Ülkesi Olmayan Başka Bir Ülkeye İadesi -----	201
3. Şahıslar İtibarıyla Ceza Hukuku Hükümlerinin Yürürlüğü -----	202
3.1. Eşitlik İlkesi -----	202
3.1.1. Kavram ve Kapsamı -----	203
3.1.2. İlkenin Tarihsel Gelişimi -----	204
3.1.3. Dayandığı Deliller -----	205
3.1.4. Uygulamaya Etki Eden Bazı Statü Farklılıkları -----	206
3.2. Dokunulmazlık ve Cezalar -----	207
3.2.1. Devlet Başkanının Dokunulmazlığı -----	207
a) İslam Devlet Başkanı -----	207
b) Yabancı Ülke Devlet Başkanları -----	211
3.2.2. Yasama Dokunulmazlığı -----	212
3.2.3. Diplomatik Dokunulmazlık -----	212

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CEZA HUKUKU HÜKÜMLERİNİN YÜRÜRLÜĞÜNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER-----215

1. Cezalandırmaya Engel Durumlar -----	217
1.1. Hukuka Uygunluk/Objektif Sebepleri -----	217
1.1.1. Meşru Müdâfaa/Haklı Savunma -----	218
a) Tanımı ve Kapsamı -----	218
b) Dayandığı Deliller -----	219
c) Meşru Müdafaanın Şartları -----	221
1- Saldırının haksız olması -----	221
2- Saldırı ve savunmanın aynı zaman diliminde gerçekleşmesi -----	223
3- Saldırının başka bir yolla önlenememesi -----	223
4- Saldırı ve savunma arasında makul bir dengenin bulunması-----	224
d) Meşru Müdafaanın Hukuki Sonuçları-----	225
1.1.2. Hakkın Kullanılması -----	228
a) Kavram ve Kapsamı-----	228
b) Te'dip/Terbiye Hakkı ve Hukuki Sonuçları-----	228
c) Sportif Faaliyetler ve Hukuki Sonuçları -----	234
1.1.3. Görevin Yerine Getirilmesi-----	235
a) Tıbbi Müdahaleler ve Hukuki Sonuçları -----	236
b) Kanun Hükmü veya Yetkili Merciiin Emrini Yerine Getirmek -----	238
1.1.4. Mağdurun Rızası-----	239
a) Öldürmeye Rıza ve Hukuki Sonuçları -----	239
b) Müessir Fiillerde Rıza ve Hukuki Sonuçları -----	240
c) Ötanazi ve Hukuki Sonuçları -----	241
1.1.5. İzdırar/Zorda Kalma Hâli -----	250
a) Tanımı ve Kapsamı -----	250
b) Dayandığı Deliller -----	250
c) İzdırar Hâlinin Şartları -----	251
d) Hukuki Sonuçları-----	251
1.2. İsnat Yeteneğini Kaldıran/Subjektif Sebepler-----	253
1.2.1. Yaş Küçüklüğü -----	254
a) Tanımı -----	254
b) Çocukluk Devreleri-----	254
c) Çocuğun Fiillerinin Hukuki Sonuçları -----	254
1.2.2. Akıl Hastalığı/Cünûn -----	256
a) Tanımı ve Kapsamı -----	256
b) Çeşitleri-----	256
c) Akıl Hastasının Fiillerinin Hukuki Sonuçları-----	257
1.2.3. Sarhoşluk-----	258
a) Tanımı ve Kapsamı -----	258

b) Çeşitleri -----	259
c) Hukuki Sonuçları-----	259
1.2.4. İkraha-----	260
a) Tanımı ve Kapsamı-----	260
b) Dayandığı Deliller-----	261
c) İkrahaın Şartları-----	261
d) İkrahaın Çeşitleri -----	262
e) İkrahaın Hukuki Sonuçları-----	263
2. Cezaları Düşüren Sebepler/Cezaların Düşmesi-----	266
2.1. Suçlunun Ölümü -----	266
2.1.1. Ölümün Cezai Sorumluluğa Etkisi-----	266
2.1.2. Ölümün Hukuki Sorumluluğa Etkisi-----	268
2.2. Kısas Edilecek Mahallin Yok Olması-----	269
2.2.1. Kavram ve Kapsamı-----	269
2.2.2. Hukuki Sonuçları -----	269
2.3. Pişmanlık/Tövbe -----	270
2.3.1. Tanım ve Kapsamı -----	270
2.3.2. Dayandığı Deliller-----	271
2.3.3. Pişmanlığın Cezalara Etkisi-----	271
a) Pişmanlığın Had Cezalarına Etkisi-----	271
b) Pişmanlığın Cinayet Cezalarına Etkisi -----	275
c) Pişmanlığın Ta'zir Cezalarına Etkisi -----	275
2.4. Sulh -----	275
2.4.1. Tanımı ve Kapsamı -----	275
2.4.2. Dayandığı Deliller-----	276
2.4.3. Sulhun Cezalara Etkisi-----	276
a) Had Cezalarında Sulh-----	276
b) Kısas ve Diyet Cezalarında Sulh -----	277
c) Ta'zir Cezalarında Sulh -----	278
2.5. Af-----	279
2.5.1. Tanımı ve Kapsamı -----	279
2.5.2. Dayandığı Deliller-----	280
2.5.3. Affin Cezalara Etkisi -----	280
a) Had Cezalarında Af -----	281
b) Kısas ve Diyet Cezalarında Af-----	282
c) Ta'zir Cezalarında Af-----	283
2.6. Mirasçı Olmak/Usûl-Furû' İlişkisi -----	283
2.7. Zamaşımı ve Cezalara Etkisi-----	284
3. Cezaların Te'cili-----	286
3.1. Hamilelik Sebebiyle Te'cil-----	286
3.1.1. Doğumdan Önce-----	286

3.1.2. Doğumdan Sonra İnfaz-----	287
3.2. Cezaların Te'ciline Gerektiren Diğer Sebepler-----	288
3.2.1. Lohusalık-----	288
3.2.2. Hastalık-----	289
3.2.3. Hava Şartları Sebebiyle Cezaların Te'cili-----	290
3.2.4. Sosyopolitik Şartlar Gereği Cezaların Te'cili-----	290
4. Cezaların Ülke Dışında İnfazı-----	292
4.1. Cezanın Darüislamda İnfaz Edilmesi-----	292
4.2. Cezanın Dârülharpte İnfaz Edilmesi-----	294
4.3. Kanunlar İhtilafı/Çatışması-----	294
4.3.1. Kavram ve Kapsamı-----	294
4.3.2. Ceza Hukukunda Kanunlar İhtilafı-----	294
DEĞERLENDİRME-----	299
BİBLİYOGRAFYA-----	304

ÖN SÖZ

Toplumlarda sıkça dile getirilen ve üzerinde hemen herkesin bir şekilde fikir beyan ettiği hususların başında hukuk ve ahlak gelmektedir. Hukuk ve ahlakın birey ya da toplumların gündemini bu derece meşgul etmesi özü itibariyle haklı bir gerekçeye dayanmaktadır. Zira hukukun varlığı, özeld bireylerin genelde toplumların güven ve emniyeti, huzur ve mutluluğu açısından hiç de yabana atılmayacak bir konumu haizdir. Ahlak ise, tartışmasız varlığı öteden beri toplumda arzulanan ve hemen her disiplinin amaçladığı bir husustur. Ahlaki yozlaşmanın olduğu toplumlarda hak ve hukukun varlığından, insani erdemlerden bahsetmek oldukça anlamsızdır.

Diğer taraftan hukuk, toplumun adeta sigortası konumundadır. Bireyler, hukukun varlığı ile kendilerini güvende hissederler. Hukukun işlevsiz kaldığı toplumlarda hemen her alanda kargaşa kaçınılmazdır. Bu nedenledir ki, tarihsel süreçte toplumlar, devletler, hukuku ayakta tutma çabasında olmuştur. Zira bu bir anlamda devlet ve toplumun da ayakta kalmasıyla eşdeğer bir çabadır. Nereden bakılırsa bakılsın insanlığın hukuk birikiminde, insanlığın yaşam tecrübesi önemli olmakla beraber Yaratıcı kudretin insana rehberliği de inkâr edilemez bir hüviyeti haizdir. Yüce Allah, gönderdiği Peygamberler ve Kitaplarla hak ve hukukun, adalet ve güvenin, ahlak ve erdemin yollarını tatad etmiştir. İslam hukukunun teşekkülünde de böyle bir rehberlik söz konusudur. Kaynakları açısından bakıldığında bu rehberlik zaten açıkça dile getirilir. Bunun yanısıra İslam hukuk bilginlerinin içtihat ve yorumları da hukukun biçimlenmesinde önemli bir katkıya sahiptir. Tarihsel süreçte dini norm ve metinlerin anlaşılması ve yorumlanmasında bir usul ve yöntemin müesses hale gelmesinde müçtehidlerin gayreti takdire şayandır.

Çalışmamız İslam hukukunun önemli bir bölümünü teşkil eden ceza hukukuna ilişkindir. Gerek özel gerekse genel hükümler açısından ciddi konuları muhtevi olan ceza hukuku zamanımızda yeni meselelerle gündemdeki yerini muhafaza etmektedir. Eserimizde, günümüz ceza hukuku ile yer yer karşılaştırmalar yaptık. Bu noktada günümüz ceza hukuku ile İslam ceza hukukunun uzlaşan ve ayrışan noktalarına da yeri geldikçe temas ettik. Bölüm ve konu başlıklarının seçiminde, genelde günümüz ceza hukuku sistematüğini esas aldık. Konumuz ile ilgili mezhep görüşlerine yer verirken ilk el klasik İslam hukuku kaynaklarını temel kabul ettik. Ayrıca çağımızda yapılan kıymetli çalışmalardan da faydalanarak konuları anlaşılır bir dil ve üslupta aktarmaya özen gösterdik. Za-

man zaman değerlendirmelerde ve mezhep görüşleri arasından tercihlerde bulunduk. Bu değerlendirmelerimiz ve tercihlerimizde, İslam hukukunun kaynaklar sıralamasını göz önünde bulundurarak objektif davranmaya çalıştık. Bu açıdan eser, İslam ceza hukukunun konularına bir nebze olsun rehberlik amacını hedeflemektedir. Gayret bizden, tevfik ve inayet Yüce Rabbimizdendir.

Prof. Dr. Yaşar YİĞİT
Ankara 2022